రెండు గంటల తర్వాత రానున్న బస్సుకొరకెదిరి చూస్తూ బస్టాండులో సిమెంటు బెంచీపై కూర్చున్న రాజవ్వ కనుగుడ్లనిండా నీళ్ళు కడుపులో కడివెడు దుఃఖం. పిల్లవాయువు తాకినా వర్షించే మేఘంలా వున్న ముఖంలో బాధ హృదయం నిండా అంతులేని ఆవేదన . ఎంత ఆపుకుందామన్నా ఆగకుండా వస్తున్న కన్నీటిని కొంగుతో తుడుచుకుంది తడిసిన కనురెప్పలను టప టప లాడించింది పీచులావున్న తెల్లవెంట్రుకల్లో చేయిబెట్టి గోక్కుంది ప్రక్కనున్న జనుపసంచిని చూసుకుంది . ముదిమితో బక్కచిక్కిపోతున్న శరీరంను, ఆ శరీరం కప్పడానికి కట్టుకున్న దొడ్డు చేనేత చీరను చూసుకుంది వస్తూపోతున్న జనాలను చూస్తూ కూర్చుంది ఎంత మరిచిపోదామన్నా కోడలుమాట లామెకు మరుపుకు రావడం లేదు చెవుల్లో అవే మాటలు గింగురుమంటున్నాయి 'తానేం తప్పు చేసింది ? కొడుకు కోడలుకేం ద్రోహం చేసింది ? తనను చూస్తేనే కోడలెందు కసహ్యించుకుంటుంది ? తన పంచప్రాణాలుగా భావించిన కొడుకు ఎందుకు దూరమవుతున్నాడు ? తన ప్రాణంకంటె ఎక్కువయిన కొడుకును చూడకుండా తాను బ్రతుకగలదా ? తానేం పాపం చేసిందని తనకింత కడుపుకోత .? ఎవరి కన్యాయం చేసానని పేగుతెంచుకు పుట్టినబిడ్డ తనగ్గాకుండా పోతున్నాడు ? రాజవ్వలో రకరకాల ఆలోచనలు వెనుకున్న చెట్టుకొరిగి కూర్చుంది ఆమె కళ్ళముందెన్నో దృశ్యాలు . తన జీవితం – కొడుక్కొరకు తాను పడ్డ తపన. అనుభవించిన మానసిక హింస... సంతానం... కొడుకు నెదపై ఉంచుకొని పెంచుకోవడం చదువు అన్నీ ఒక్కొక్కటే ఆమె కళ్ళముందు కదులుతూ ఆమె మనస్సు గత జీవిత పుటల్లోకి పరుగిడుతుంది.

* * *

పేద వ్యవసాయ కుటుంబంలో పుట్టిన రాజవ్వకు పదవ యేటనే పెళ్ళయింది భర్త రంగయ్య వ్యవసాయం వృత్తిగా జీవిస్తున్నాడు రంగయ్య. అత నిద్ద రన్నలకు కలిసి పన్నెం డెకరాల భూముంది రాజవ్వ పెళ్ళయినపుడు వ్యవసాయం ఉమ్మడిగానే సాగేది పద్నాలుగవయేట రజస్వలయిన రాజవ్వకు శోభనం చేసారు రెండెడ్లతో నాలుగెకరాల భూమితో రంగయ్య వేరుపడ్డాడు కాపురం వేరయినా ఒకే ఇంట్లో ముగ్గురన్నదమ్ములు, తల్లిదండ్రులుండటంవల్ల ఇల్లెప్పుడూ సందడిగానే వుంటుంది శోభనమయిన ఏడాదినుంచే పిల్లలు కలగటం లేదని రాజవ్వ కతపోరు మొదలయింది నాలుగైదేళ్ళు గడిచినా పిల్లల్లేక పోయేసరికి పోరు మరింతెక్కువయింది పుట్టింటి కొచ్చినపుడు ఆడబిడ్డ గుణిపింపులు కూడా తప్పలేదు మరోదిక్కు తోడికోడళ్ళ మూతి విరుపులు ఎందరెన్ని అవమానాలు చేసినా భర్తమాత్రం ఆప్యాయంగా చూసుకోవడంవల్ల గుడ్లనీళ్ళు కుక్కుకొని కాలం గడుపుతుంది రాజవ్వ గొడ్రాలని, గొడ్డుముండని అత్త ఆడుబిడ్డ తిట్టడం మొదలుపెట్టినా మౌనంగానే భరించింది వాళ్ళమాటలు శూలాల్లా తాకి బాధించగా మూగగా రోదించింది... సంతానం కొరకు మొక్కరాని మొక్కలు మొక్కింది . ఎక్కరాని గుట్టలెక్కింది... ముడుపులు గట్టింది . గోదావరి స్నానాలు చేసింది కోనేటి స్నానాలు చేసింది సంతానం కలిగితే కోళ్లాగెను కట్టేస్తానని వేములవాడ రాజన్నకు మొక్కింది .. కొండకు నడుచుకుంటూ ఎక్కివచ్చి నోముకుంటానని కొండగట్టంజన్నకు మొక్కింది పట్నా లేస్తానని కొమురవెల్లి మల్లన్నకు, ఓదెల మల్లన్నకు మొక్కింది... పుట్టువెంట్రుకలు తీస్తానని తిరుపతి వెంకన్నకు మొక్కింది... సంతాన మివ్వమని నాంపల్లి నరసింహస్వామిని, అయిలోని మల్లిఖార్జునున్ని ప్రార్థించింది సంతానం బండలను కౌగలించుకొని పబ్బతి పట్టింది పేరుపేరునా దేవుళ్లను వేడుకుంది

ఉపవాసాలుంది. ఒళ్ళుహూనం చేసుకుంది అయ్యవార్లతో తాయెత్తులు కట్టించుకుంది మంత్రగాళ్లతో దించి పోయించింది పుట్టలో పాలుపోసింది సంతానం కొరకు తపించి తపించి ఏడ్చింది అయినా ఫలితం శూన్యం "ఇది గొడ్డుది దీనికి పిల్లలు గారిగ మల్లోదాన్ని సేసుకో " అని కొడుక్కు సలహా ఇచ్చింది రంగయ్య తల్లి

'నన్నన్యాయం చెయ్యకు అని భర్త కాళ్ళు పట్టుకొని భోరున దుఃఖంచింది రాజవ్వ

భార్యను దగ్గరకు తీసుకొని ఓదార్చాడు రంగయ్య "పిచ్చిదానా' ఎందుకనేడుస్తవు? మనకు పిల్లలు పుట్టినా మంచిదే పుట్టకున్నా మంచిదే బ్రమ్మదేవుడు దిగచ్చి చెప్పినా మల్ల

లగ్గం సేసుకోను..."

భర్త మాటలతో ఎంతో ఉపశమనం కల్గింది రాజవ్వకు... దేవుళ్లకు మొక్కడంతోపాటు సంతానం కొరకై ఇతర ప్రయత్నాలు చేస్తూనే వుంది. ఎంత అసహ్యంగా వున్నా చెట్ల పసర్లు తాగింది... కల్లులో పోసినా, బెల్లంలో పెట్టిచ్చినా, కషాయంలా ఇచ్చినా తాగింది... ఆయుర్వేద మందులెన్నో మింగింది... కఠోర పత్యం చేసింది... కటికనేలపై పడుకోమంటే పడుకుంది. ఒక్కే వెల్లిపాయ కారంలో అన్నం తినాలంటే తింది...

కాలం గడుస్తున్న కొద్దీ ఆమె ఒడి శిశువునెత్తుకోవాలని, హృదయానికి హత్తుకోవాలని కోరుకుంటుంది... అవ్వా (అమ్మా) అని, పిలిపించుకోవాలని ఆమె తహ తహలాడుతుంది... ఓ దిక్కు ముడుపులు. మొక్కులు జరుగుతున్నాయి. చెట్లమందులతో లాభంలేదని భార్యాభర్తలిద్దరు పట్నంపోయి లేడీ డాక్టర్ను కలిసారు. ఇద్దరూ అన్ని పరీక్షలు చేయించుకున్నారు... రాజవ్వకు ఎమ్మెట్ ఆపరేషన్‌చేసి కొన్ని మందులు రాసిచ్చింది డాక్టర్...

"నా కొడుకును ఖర్సుల్ల పెడుతన్నవు – ఎక్కన్నుంచి దాపురించినవే శనోలె..." అని తిట్టినా భరిస్తూ డాక్టరమ్మను కలిసింది భర్త సాయంతో... రెండు మూడేళ్లు రెన్నెల్లకోసారి పరీక్ష చేయించుకొని మందులు తింది... ఆ మందులవల్ల శరీరం తిమ్మిరినా, వాను వచ్చినా భరిస్తూ కళ్లు మూసుకొని మింగింది... అటు వ్యవసాయప్పని చేయడం... ఇటు మందులు తినటం... శరీరం శుష్కించింది... అయినా విసుగు చెందలేదు.

"ఇగ పోరగండ్లె మయితరు తియ్యి..." అని ఇరుగు పొరుగు వారనే సూటిపోటి సూదుల్లాంటి మాటలనూ సహించింది...

ఓ దశాబ్దం తర్వాత ఆమె కష్టానికి ఫలితం లభించింది. డాక్టర్ పరీక్షచేసి నెలతప్పిందని చెప్పిన రోజున సంతోషానికి మేరలేదు... తాను తల్లి కాబోతున్నందుకు పొంగిపోతూ గంతులేసింది.... అత్త ఆడుబిడ్డలు రంగయ్యకు డబ్బు ఖర్చవుతుందని ముఖం చిట్లించినా భర్తతో కలిసి ఆనందం పంచుకుంది ... ఇంట్లో పనికి చెల్లెల్ని పిలిపించుకొంది... బరువు లెత్తద్దంటే ఎత్తలేదు... ఎక్కువ విశ్రాంతవసరమంటే అలాగే తీసుకుంది. డాక్టర్ చెప్పినట్టల్లా పాటించింది. చిన్నకడుపు నొప్పొస్తే ఆందోళనతో డాక్టర్ దగ్గరకు పరుగెత్తింది... అన్ని జాగ్రత్తలు తీసుకుంటూ తొమ్మిదినెలలు తన గర్భాన్ని అపురూపంగా కాపాడుకుంది...

కడుపులో కాయపడటానికో జన్మనెత్తిన రాజవ్వ శిశువుకు జన్మనివ్వడానికి మరో జన్మనెత్తాల్సొచ్చింది. ఆ కానుపామెకు పునర్జన్మే అయింది. పెద్దాపరేషనయిన తర్వాత రెండురోజులు చావుబ్రతుకుల మధ్య పోరాటం జరిగింది... ఆపరేషన్ థియేటర్లో కెళ్లేముందే తానేమైనా తన పుట్టబోయే సంతానం బతుకాలని డాక్టర్ను వేడుకుంది. ఒకవేళ తాను పోతే శిశువును మంచిగా చూసుకొమ్మని భర్తకు చెబుతూ కన్నీరు కార్చింది... రెండ్రోజుల సంకుల సమరం తర్వాత స్పృహలో కొచ్చిన రాజవ్వ ప్రక్కలో మెత్తగా కదులుతున్న పసికూనను చూసి పరవశించింది... ఆప్యాయంగా బాబును తడిమి చూసింది. ప్రక్కకు ఒత్తిగిలి చెంపలను ముద్దుపెట్టుకుంది... బుల్లి బుల్లి చెంపలను నిమురుతూ తన్మయత్వం చెందింది..... పాప ఏడిస్తే నానా హైరానా పడింది... నవ్వివిరిస్తే కడుపునొప్పేమోనని ఆందోళన చెందింది... మూత్ర మాలస్యమైతే గిజ గిజలాడింది... దొడ్డికి పోకుంటే ఆమె గుండె కొట్టుకుంది... పాలు సరిగా తాగకుంటే ఏడ్చింది... భర్తతో ఉయ్యాల కొనిపించింది..... పేగుతెంచుకు పుట్టిన బిడ్డను సగర్వంగా చూసుకుంది... ఎవరు చూసిపోయినా దృష్టి దోషం తగులుతుందని జేడగింజలు తింపేసింది. కళ్లలో వత్తులేసుకొని తెల్లవార్లూ జాగరణ చేస్తూ బాబును చూసుకుంది... అసహ్యాన్ని సహించని రాజవ్వ కొడుకు మూత్రం, మలం శరీరమంతా అంటినా అసహ్యించుకోలేదు. బారసాల ఉన్నదాంట్లో ఘనంగానే చేశారు... బాబుకు తిరుపతి అని పేరు పెట్టారు. "తిరుపతవ్వా" అంటూ నోరారా పిలుచుకుంది రాజవ్వ...

కొడుకు పాకితే ఆమె మనసుప్పొంగింది... అంబాడితే ఎగిరి గంతులేసింది... మంచాలను పట్టుకొని నడిస్తే సంతోషంతో అరిచింది.. బుల్లి బుల్లి అడుగులేస్తే తన్మయత్వంతో చూసింది... గుణ గుణ పరుగెత్తితే ఆ తల్లి హృదయం ఆనందంతో పరుగులెత్తింది... కొడుకు తనను 'అవ్వా' (అమ్మా) అని పిలిచిన్నాడు రాజవ్వకు కాలు భూమిపై నిలువలేదు.. ఇంటింటికీ తిరిగి తన

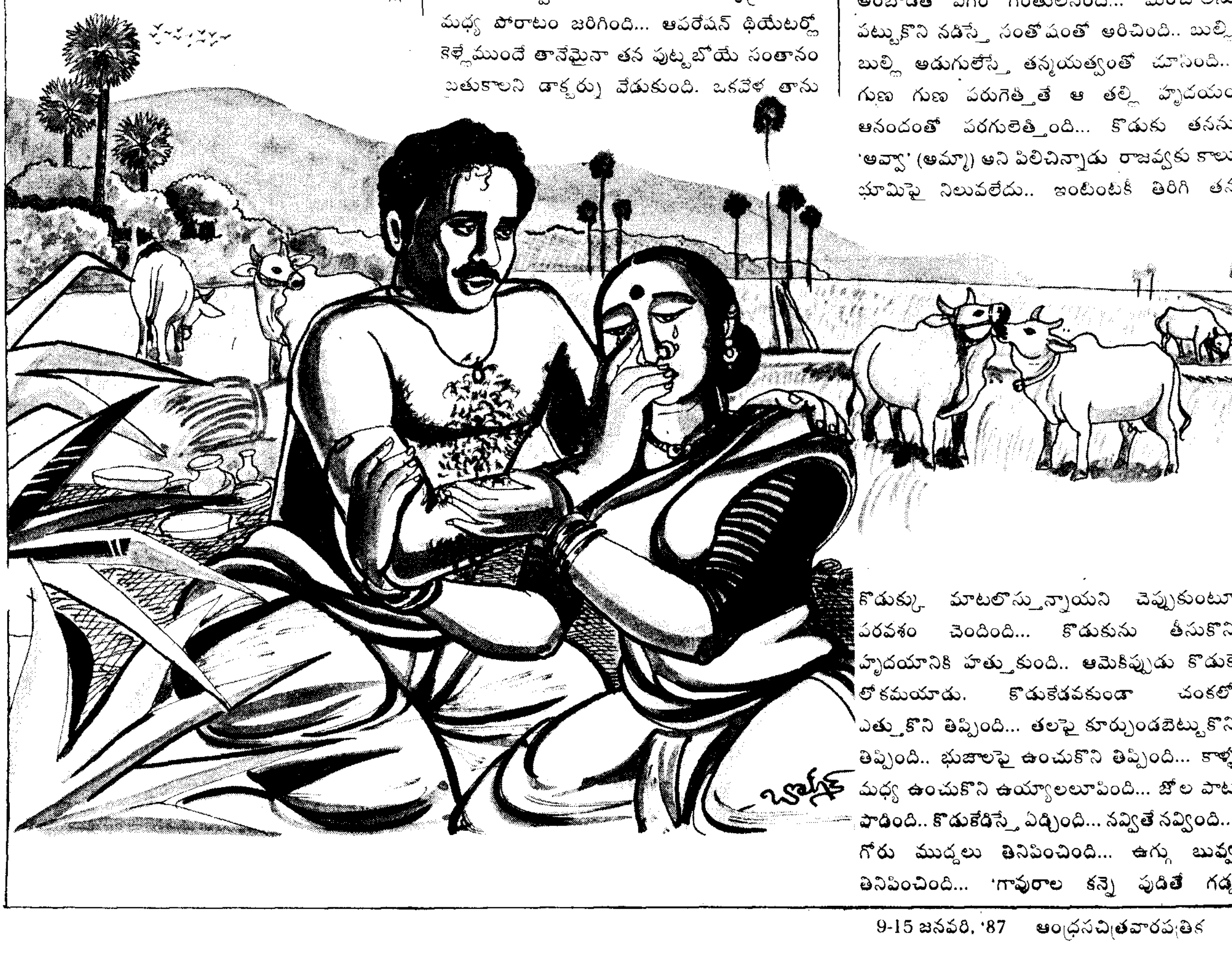

కొడుక్కు మాటలొస్తున్నాయని చెప్పుకుంటూ పరవశం చెందింది... కొడుకును తీసుకొని హృదయానికి హత్తుకుంది.. ఆమెకిప్పుడు కొడుకే లోకమయాడు. కొడుకేడవకుండా చంకలో ఎత్తుకొని తిప్పింది... తలపై కూర్చుండబెట్టుకొని తిప్పింది.. భుజాలపై ఉంచుకొని తిప్పింది... కాళ్ళ మధ్య ఉంచుకొని ఉయ్యాలలూపింది... జోల పాట పాడింది.. కొడుకేడిస్తే ఏడ్చింది... నవ్వితే నవ్వింది... గోరు ముద్దలు తినిపించింది... ఉగ్గు బువ్వ తినిపించింది... 'గావురాల కన్నె పుదితే గద్ద

మా అమ్మా నాన్నా
నాకు కుదిర్చిపెట్టారు
నలభైఏళ్ళనాడు
మంచి మార్గదర్శిని
నాలుగు నెలల క్రింపట
నా కొడుకులు
కొని తెచ్చారు
ఒక దూరదర్శిని
ఆ రంగుల బొమ్మల
పెట్టె వచ్చింది
అంతే మా ఇంట్లో
అంతా దాని చుట్టూ చేరుతారు
కొందరికే కనిపిస్తుంది
కాని అందరికి వినిపిస్తుంది
తప్పదియ్యి తగని ఆకర్షణ
చిన్నపిల్లలకు కేరింతలు
పెద్ద పిల్లలకు పులకరింతలు
ఇల్లంతా గందరగోళం
గల్లంతులు, గమ్మత్తులు
నా సంగీతం వినే వారెవ్వరు?
ఆహారం పెట్టే వారెవ్వరు
ఎది పట్టదు, ఎమి చూడరు
'నూకడ్' వస్తే ఎంతో సరదా
'బునియాద్, రాగ్‌దర్బారా
ఏక్, దో, తీన్ చార్-
రాజ్‌సె స్వరాజ్ లేదా
శ్రీకాంత్ ఏదో ఒకటి
వారి వ్యాపకం
సాయంత్రం వచ్చేబంధువులు
ప్రక్క ఇండ్ల స్నేహితులూ
హితులూ, సన్నిహితులూ
అమ్మలక్కలూ, ఆగంతకులూ
వాళ్ళూ, వీళ్ళూ తివాచీలు పరుస్తారు
కొడుకులూ, కోడళ్ళూ,
కూతుళ్ళూ, అల్లుళ్ళూ
ఇల్లు ఇరుకైంది
ఇవిగాక వీడియోలు
తెల్లవార్లూ కాలక్షేపం
దూరదర్శిని, మా
మార్గదర్శినికి
అయింది ఒక నిక్షేపం

—ఎం. ఎస్. ఎం

పుత్రభిక్ష

పారల్లోని చెవులు కుట్టిచ్చిందట ' అని జనాలు వ్యాఖ్యానించినా ఎవ్వరేమన్నా తన బాబే లోకంగా ప్రాణానికి ప్రాణంగా రెండేళ్ళు పెంచింది వ్యవసాయ కుటుంబమే అయినా పనికి పోనిదే వెళ్ళని పరిస్థితే అయినా బాబును విడిచి పనికి పోలేదు రెండేళ్ళ తర్వాత ఇంట్లో పనికి బాబును చూసుకోవడానికి చెల్లెల్ని ఇంట్లో ఉంచుకొని పనులకెళ్ళడం ప్రారంభించింది కాని ఏ పనిలో వున్నా బాబు ధ్యాసే చెల్లెలు కొడుకును సరిగా చూస్తుందో లేదో అని, ఏడిపిస్తుందో ఏమోనని ఆందోళన ఎంత దూరమున్నా మధ్యనోసారి వచ్చి బాబును చూసుకొని పాలిచ్చి పోయేది అపురూపంగా ప్రాణం కంటే ఎక్కువగా ఐదేళ్ళు పెంచింది

ఐదేళ్ళొచ్చిన కొడుకును బడికి పంపించాలనుకుంది రాజవ్వ తమలాగా మోటు కష్టం చేస్తూ కొడుకు బ్రతుకొద్దనుకుంది తన గారాబు కొడుకు మట్టిలో మట్టై బ్రతకడ మామెకిష్టం లేదు అన్నం తిని నులక మంచంలో పడుకున్న భర్తతో

'తిరుపతికి ఐదేండ్లు వచ్చినయి బడికి తోలిద్దామిగ ' అంది

' సదువంటే మాటలానే మనకెందుకు తియ్యి " అన్నాడు చుట్ట తాగుతూ రంగయ్య

"ఇయ్యాల్ల రేపందరు సదువుకుంటండ్రు తోలిద్దాం "

"ఆఁ ఏం సదువులు తియ్యి ఇంక రొండేండ్లయితే నాతోని పాలెవడుతడు నాకు పనిల వేన్నీళ్ళకు సన్నీళ్లోలె తోడుంటడు "

"మనం కట్టపడుతుంది సాలదా ఇగ ఇగ ఉన్న ఓ బూమిల్నేగా పొల్లగాడు గూడు సెయ్యన్నా సదివిపియ్యాలే "

"మనకెల్లదని సెప్పుతే వినత్తలేదా ?"

"లేక లేక పుట్టిన ఒక్క పొల్లగాడు ఇంకిద్దరాడి పొల్లగండ్లే నాయె అన్నెక్కన్ని సదివిత్తాం గీమోటు కట్టంసేసి బతుకద్దాడు ."

"సదువుతె నౌకర్లత్తయన్నట్టు గూడ లేదు సదువుకున్నోల్లెంత మంది అట్టిగుంటండో, కనపడుతలేదా ? మల్ల సదువంటవేంది ?"

"ఆనదృట్టం బాగుంటే నౌకరదే దొరుకుతది నౌకరి దొరుకకున్నా సదువుకున్న తెలివి ఏమంటది నలుగురిట్ల తెల్లమొక ముంటది సదువురానోల్లకు రొండు కండ్లుంటి సదువుకున్నోల్లకు నాల్గు కండ్లుంట యంటరు "

అని భర్తెంత వద్దన్నా కొడుకును చదివించడానికే ఒప్పించింది బళ్ళో చేర్పించింది.. మాస్టారు దగ్గరికెళ్ళి కొడుక్కు చదువు మంచిగా చెప్పుమని వేడుకుంది ధాన్యం అమ్ముకు రావడానికి పట్నం పోయే భర్తతో కొడుక్కు బట్టలు తెమ్మని బలవంతం చేసింది.. ఆడపిల్లల సంగతసలు పట్టించుకొనే లేదు కొడుక్కు చిన్న దెబ్బ తగిలినా, జలుబు చేసినా, జ్వరమొచ్చినా డాక్టర్ దగ్గరకు కంగారుగా పరుగెత్తుకెళ్ళి మందు తీసుకుంది ఆడపిల్లలకంత కంటికో జబ్బు చేసినా పెద్దగా ఆందోళన చెందలేదామె ఒళ్ళు హూనం చేసుకుంటూ, మట్టిలో మట్టిగా మారి పని చేస్తూ కొడుకును హైస్కూల్ చదువు పూర్తి చేయించారు ఇంకా చదువాలంటే కాలేజీ చదువు కొరకు పట్నం పంపాలి

"తిరుపతి సదువుకున్నకాడికి సాలు ఇగ బందు సేద్దాం " అన్నాడు రంగయ్య

"ఒక్క యాడాదిగూడ పేలుగాలే మంచిగ సదువుకుంటండు కొడుకు ఇంక సదువుకోనియ్యి " అంది రాజవ్వ

"ఇన్రోజులంటే ఊళ్ళె సదువాయె పెద్ద ఖర్సుల్లేపాయె ఎట్లనో ఎల్లింది ఇప్పుడు పట్నం తోలియ్యన్నంటె కొద్ది పైసలయితయా ? ఉప్పుతో నిపదారు పంపియ్యన్నాయె ఒంటి నాగలి గట్టిటోని కెళ్ళుతాదె ?"

"కట్టమో నిట్టూరమో అదే ఎల్లుద్ది ఇంకింత కట్ట పడుదాం ఇంత బూమయితే ఉందిగద ఆనికి కాలేజీల స్కాలరుషిప్పు గూడ వత్తదని సారు జెప్పిండు అంతగనం ఎల్లకుంటె ఇంతంత బూమమ్ముదాం గా ఒక్క పొల్లగాడు పైకత్తె మనకు తెల్ల మొకం గాదా ?"

"ఒక్కడొక్కడంటవు ఆడి పొల్లగండ్ల లగ్గాలు సెయ్యద్దానె ? మల్లనాకు సాతగాకుంటపోతంది. పనెల్లుడు కట్టమయితది "

"ఆడి పొల్ల గండ్లదేంది ? ఎవ్వల్నో పేదోన్నో సాదోన్నో సూసి లగ్గం సేత్తయిపాయె మనకెంత కట్టమయినా ఆన్ని మాత్తరం సదివియ్యాలె "

అని భర్తను బలవంతం చేసింది రాజవ్వ చివర కొప్పు కోక తప్పలేదు రంగయ్యకు కాలేజీలో చేరాడు తిరుపతి కొడుకును పట్నం పంపేప్పుడెన్నో జాగ్రత్తలు చెప్పింది రాజవ్వ బాగ రాత్రయ్యే వరకు చదువుకోని మెదడు పాడు చేసుకోవద్దంది లంగలతోని స్నేహాలు చేయొద్దంది ఎవ్వరితో కొట్లాటలు పెట్టుకోవద్దంది ఇంకెన్నో చెప్పి పంపుతూ పదిహేను రోజులకోసారయినా తప్పకుండా వచ్చి పొమ్మంది పట్నం వెళ్లే వాళ్ళతో కొడుక్కు పాలు పంపింది పెరుగు పంపింది కొడుక్కాడ సరిగా వండుకొని తింటుండో లేదో అని ఇంట్లో వండుకున్నప్పుడు మాంసం కూడా పంపింది ఇంట్లో చేసుకున్న గారెలు, చకినాలు, అరిసెలు అన్నీ పంపింది.. కొడుక్కొరకు ప్రత్యేకంగా వండి చేపలు కూడా పంపింది తీసుకు పోయే వాళ్ళు విసుక్కున్నా సహించి బతిమిలాడి ఒప్పించి పంపింది. ఇంటికొచ్చినపుడు కొడుకును ఎంతో ప్రేమగా చూసుకుంది. బక్క పడుతున్నావని ఒళ్ళంతా నిమిరి చూసింది దగ్గరుండి అన్నం తినిపించింది. రాజవ్వ శరీరకంగా ఊళ్ళో వున్నా ఆమె ప్రాణాలన్నీ కొడుకున్న చోటనే ఉండేవి.. తిరుపతి డిగ్రీలో ఉండగానే చెరి వేయి రూపాయల కట్నమిచ్చి ఇద్దరు

బిడ్డల పెళ్ళిళ్ళు చేసారు ఇంత భూమమ్మి ఎక్కువ కట్నంతో మంచి సంబంధాలు చూద్దామని రంగయ్యంటే కొడుక్కు భూమి ఉంచాలని భూమమ్మనీయలేదు రాజవ్వ తిరుపతి డిగ్రీ, ఆ తరువాత పి జి పూర్తి చేసిన రోజున రాజవ్వ ఎగిరి గంతేసింది ఇంటింటికీ తిరిగి తన కొడుకు పెద్ద చదువు చదివాడని మురిపెంగా చెప్పింది కొడుక్కు పెద్ద నౌకరవుతదని సంబరంగా చెప్పింది.. 'మా తిరుపతవ్వకు నౌకరొచ్చిందంటే మా కష్టాలు పాత్తయి ..' అని మురిసిపోయింది కొడుకు చదువయిపోయే వరకు భార్యా భర్తలు ఎముకల గూళ్ళలా మిగిలారు రాజవ్వ ఆశించినట్టుగానే తిరుపతికి మంచుద్యోగమే వచ్చింది ఆ రోజు రాజవ్వకు కలిగిన ఆనందానికి హద్దుల్లేవు ఉద్యోగం అయిన చోటికి పోతున్న కొడుకును కౌగలించుకొని ఏడ్చింది

"ఇన్నోజులు లగ్గం సేసుకొమ్మంటే సదువు కాంది సేసుకోనంటివి అటినుక నౌకరిగావన్నంటివి ఇప్పుడొక్కనివి పోవల్సి రావట్టె పైలంగుండు మంచిగ తిను రాత్రిరాయెదాక ఎక్కడ తిరుగకు " అని పంపించింది

ఉద్యోగమయిన రెండు మూడు నెలల్లోనే తిరుపతి పెళ్ళయింది పెళ్ళికూతురు సరళ చదువు కున్నమ్మాయి అందమైంది ఉన్న కుటుంబం నుంచి వచ్చింది కొడుకు కోడల్ను చూసి ఈడు జోడైన జంటని ఉప్పొంగి పోయింది రాజవ్వ కోడలుకు దిష్టి తగులుతుందని జీడి తింపేసింది కాని సరళ మాత్రం రాజవ్వ మొరటు మొహాన్ని చూసి ముఖం చిట్లించింది

రాజవ్వ గోచీ పెట్టి కట్టిన చీరను చూసి చీదరించుకుంది ఇల్లును చూసి ముఖమదోలా పెట్టుకుంది రాజవ్వెంత దగ్గరవుదామని ప్రయత్నించినా దూరం దూరం ఉండటానికే ప్రయత్నించింది అత్తవారింట్లో ఉన్నన్ని రోజులు ముళ్ళ మీదున్నట్టే వుంది కాపురానికెళ్ళి మధ్య మధ్యలో ఊరికొచ్చినపుడు కూడా విసుగ్గా ఎప్పుడు బయట పడుదామన్నట్టుగానే వుంది సరళ రాజవ్వ పెట్టిన అన్నాన్ని మెచ్చేది కాదు ఎంతో శ్రద్ధతో తయారు చేసిన కూరలను బాగాలేవని కసిరేది. కోడలు ప్రవర్తన రాజవ్వకు బాధ కల్గించినా సిన్న పిల్ల దానికేమెరుక తియ్యి మెల్ల మెల్లగదే తెలుసుకుంటది అని తనలో తాననుకొని ఒరిపెట్టుకుంది

*　　*　　*

గత జీవిత పుటలను తిరగేస్తున్న రాజవ్వ

"ఏందవ్వ ఇక్కడున్నవేంది .?" అంటూ దగ్గరి కొచ్చిన తిరుపతి స్నేహితుడు రమేష్ మాటలతో ఈ లోకంలో కొచ్చింది రమేష్‌తోపాటు ఇద్దరు యువకులున్నారు

"ఏం లేదు బిడ్డ ఏం లేదు . ఇంటికి పోతన్న బస్సు కోసం సూత్తన్న. ." అంది రాజవ్వ.

"గిప్పుడు బస్సెక్కడుంది. ? అది రావన్నంటె ఇంకో గంటపైన్నే కావాలె ముఖమంతెట్లనో ఏడ్చినట్టున్నదేంది ?" అన్నాడు రమేష్ దగ్గరి కొచ్చి .

వర్షించే మేఘంలా వున్న రాజవ్వలోంచి స్వల్పమైన ఓదార్పు మాటలకే దుఃఖం పెల్లుబికి వచ్చింది . భోరుమని వెక్కి వెక్కి ఏడ్చింది

రమేష్ రాజవ్వ కళ్ళను కొంగుతో తుడిచాడు

"ఊర్కో అవ్వ ఊర్కో అసలేం జరిగిందో చెప్పు ?" అని ఊరడించాడు

"ఏం జెప్పాలె బిడ్డ ఏం జెప్పుతేముంది ?" అంది ముఖం కొంగుతో తుడుస్తూ

"చెప్పవ్వా చెప్పు నేన్నీ కొడుకసొంటోన్నే ఇంట్లేమన్నా గొడవయిందా ?"

"సెప్పుకుంటె మానం బోతది సెప్పకుంటె పానం బోయెటట్టున్నది కొడుకుల కన్నంగని ఆళ్ళ రాతలు గన్నామా బిడ్డ కోటి తవుసులు (తపస్సు) పట్టి కన్న కొడుకుని ఇగోగో రెక్కలల్లనే పెంచిన ఇయ్యాల్లగా కొడుకు నాగ్గాకుంటయిపెయిందు "

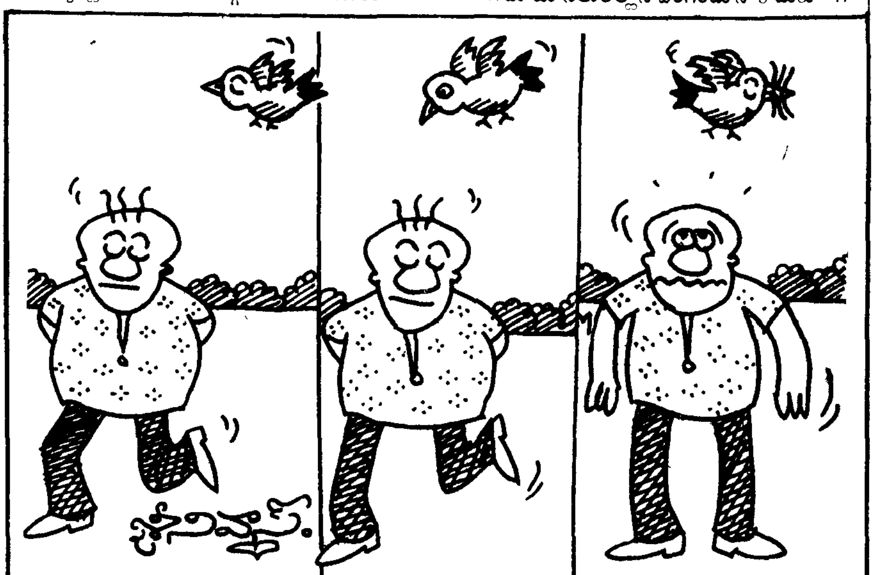

అంది కన్నీరు కారుతుండగా

"ఏమయిందవ్వ చెప్పు తిరుపతి మంచోడే నిన్నేమన్న తిట్టిండా ?"

"ఆడు దేవునసొంటోడు అని నోట్లె నాలుకన్న లేదు . ఆడు తిట్టినా పడుదు కొట్టినా పడుదు కాని బొక్కలు కలికలిగాంగ పెంచి సదివిచ్చిన కొడుక్కు నా యింటికచ్చే అదికారం లేకుంటయింది కోడలుకు మమ్ముల సూత్తేనే రోత ఎన్నిసార్ల ఇంటికి రమ్మన్నా రాదు నేనచ్చన్న కొడుకును కండ్ల నిండ సూసుకపోతనంటే నన్ను జూత్తేనే మొకం తింపుకుంటది రుస రుసలాడ్తది నిన్నచ్చిన ఇయ్యాల్ల తనింటికి రావద్దని ఎల్లగొట్టింది " అంది రాజవ్వ

"నువ్వామెకేం ద్రోహం చేసినవు ? నిన్నెందుకలా చేస్తుంది .? ఏమన్నా జగడం పెట్టినవా ? తిట్టినవా .?" అన్నాడు రమేష్

"జవుడం లేదేం లేదు బిడ్డ దానికి మాగాలంటేనె పడది ఊళ్ళెకత్తేనే ముదుసుకుంటది ఏది పెట్టినా మంచిగ లేదని ఇసిరి కొడ్తది.. ఆమె సదువుకున్నదాయె. మాకు సదువు రాదాయె తిక్కల కట్టంతోని బతికెటోల్లం నా మాట వింటే దానికి రోత ఇయ్యాల్ల నాకు పానిగ మాట్లాడన్నంటే వత్తదా-? నా కొడుకును తిరుపతవ్వా అని పిలుత్తె మోటట సిన్నప్ప ట్నుంచి గట్లనే పిలుసుకుంటి ఎవుసం సేసే కుటుంబం సిందర వందరున్న గుమ్మి, అంచె, గంప సూత్తె విసుగు నేను గోసి పెట్టి కట్టిన సీరెంజూత్తె దానికి రోత గియ్యాల్ల గీ ముసలనానికి గోసి తీసి బోలు బట్ట కట్టన్నా సెప్పు గీ ఎంటికలు తెల్లవడ్డవ పేసన్ల వడన్నా సెప్పు కొడుక ?"

"అలాంటిదా నీ కోడలు ? నువ్వు నీ కొడుకును సాదలేదా? కష్టపడి చదివియ్యలేదా ? నువ్వు లేంది వాడెడినుంచొచ్చిండు. ?"

"గీ మోటు సేతులల్లనే పెరిగిందు నాకొడుకు గీ సేతుల్లోనే బువ్వ తినిపించిన కని ఇయ్యాల్టీ సేతులు పాడువ యినయి నన్ను అల్ల ఇంట్లజూత్తె దాని మానం బోతదట నేను ఇరుగు పొరుగోల్లతోని మాట్లాడితె దానిజ్జతు పోతదట నేనూకె ఇంటికొత్తె దాని పటీత సోతదట నాలుగు నెల్ల నుంచి కొడుకు రాలే నేనన్న సూసిపోదా మనత్తె ఇంట్ల ఊరి చిన్నని పెట్టి నోట కచ్చినట్టు తిట్టి నా కడుప తొక్కద్దని ఎల్లగొట్టింది నేనెక్కడికి పోవాలె బిడ్డ ఉన్నదే ఒక్క కొడుకాయె ఆది పొరగాండ్లున్నా అల్లునింటికి పొయ్యుండత్తదా కొడుక ఆన్ని రానియ్యపాయె నేనత్తె గిట్ల జేసె " రాజవ్వ ముఖంలో దైన్యం

"తిరుపతికివన్నీ తెలుపవా అవ్వ. ?"

"కొన్ని తెలుత్తయి కొన్ని తెలువవు అంది మెత్తటిమనసు ఎవ్వల్ని నొప్పించడు అటు భార్యను గద్దరిచ్చిమాటనడు అయినాఐదారెండ్ల నుంచి ఆ డు సేసే ప్రయత్నం సేత్తన్నే వుందు కానది మారుత లేదు రోజుకింత మాకు

ధర్మపథం — నాలుక విలువ

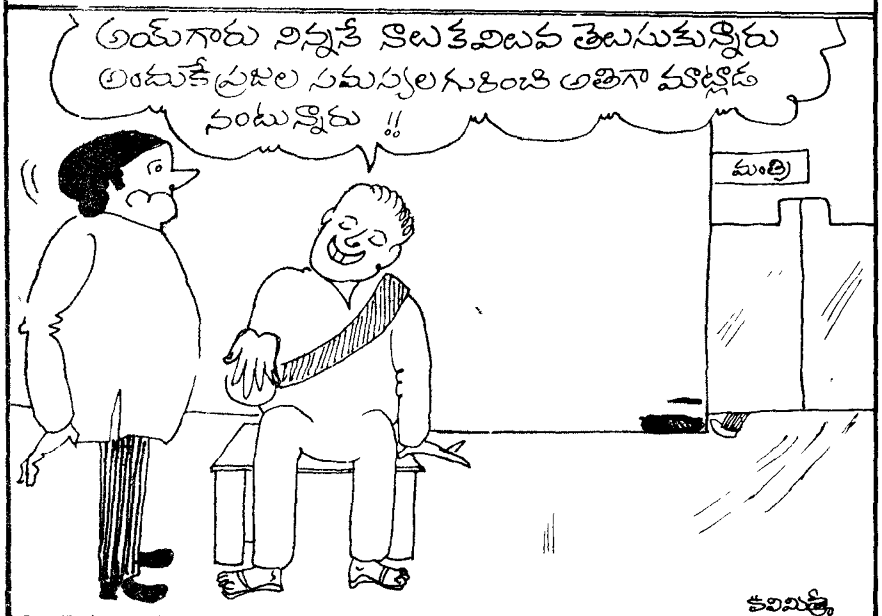

త్వక్కు, చక్షుస్సు, శ్రోత్రము, ఘ్రాణము, రసన అను పంచేంద్రియాల వల్ల స్పర్శ, చూచుట, వినుట, వాసన చూచుట, రుచి చూచుట అనే పనులు క్రమంగా జరుగుతూ ఉన్నవి. ఈ యింద్రియాలు సక్రమంగా పని చేయ లేక పోతే జీవితమే కష్టమయి పోతుంది. రసనేంద్రియ మైన నాలుక రుచికి మాత్రమే కాకుండా వాక్కునకునూ అత్యంత ముఖ్యమైనది. నాలుక పని చెయ్య లేక పోతే మనిషికి మూగతనం వస్తుంది. హృదయంలోని భావాలు వ్యక్తం చెయ్యడం సాధ్యం కాదు. అందువల్ల దాని విలువ ఉభయ విధాలా గొప్పది.

నాలుక పని చేస్తూ ఉన్నా, దానిని స్వాధీనంలో ఉంచుకోక పోతే అనర్థం కలుగుతుంది. అధిక ప్రసంగినీ, అసందర్భంగా మాటలాడే వానినీ చూచి "నాలుకను అదుపులో ఉంచుకో"మ్మని యితరులు హెచ్చరిస్తూ ఉండడం మనం చూస్తూనే ఉన్నాం.

నాలుక పనిచేయక పోతే ఎక్కువ కష్టం ఉండదు. కాని, దానిని అనుచితంగా ఉపయోగిస్తే ఎంతో ఉపద్రవం కలుగవచ్చు. జిహ్వయొక్క దుర్వినియోగం వల్ల వాక్పారుష్యం కలుగుతుంది. "వాక్పారుష్యము మహా - దారుణ మది విషముకంటె దహనము కంటెన్" అని నీతిజ్ఞులు ఎన్నడో వక్కాణించారు. పరుషంగా మాటలాడడం విషంకన్నా, అగ్ని కన్నా మిక్కిలి దారుణ మైనదట! ఎంచేత నంటే – విషం తాగిన వానిని మాత్రమే చంపుతుంది. అగ్ని తనలో పడిన వానినే దహిస్తుంది. పరుష వాక్కు మాత్రం అలా మాటలాడిన వానినే కాక ఇతరుల నెందరినో నాశనం చేస్తుంది.

మంచి కలగడంలోనూ, చెడుగు కలగడం లోనూ కూడా జిహ్వకు విలువ ఎక్కువ. రోగ పీడితులు జిహ్వాచాపల్యం విడిచి పథ్యంగా ఉన్నప్పుడే రోగం నయమవుతుంది. లేనప్పుడు విషమిస్తుంది. మంచిగా, ఆకర్షించే టట్లు మాట్లాడినప్పుడు ఎట్టి ఘన కార్యాన్నయినా సాధించ వచ్చును. అలా కాక ఇతరులకు అనిష్టంగానూ, కోపం కలిగేటట్లూ మాట్లాడితే తలచిన పని భగ్నమయిపోతుంది.

అనర్థ దాయక మైన వాక్పారుష్యానికి తొందర పాటు కారణం. తొందరపాటు లేక నిదానంతో ఆలోచించి మాటలాడే టప్పుడు వాక్పారుష్యానికి ప్రసక్తి ఉండదు. దీనిని గమనించి నాలుక విలువను గ్రహించి, తొందరపాటు లేకుండా ప్రవర్తించే వాడు కార్య సాధకుడు కాగలడు. అట్టి వానిని అందరూ మెచ్చుకుంటారు.

–బులుసు వేంకట రమణయ్య

పుత్రభిక్ష

దూరముండన్ననే ప్రయత్నం సేత్తంది ఇగేం జెయ్యాలె బిడ్డ ?"

"మేం నీతో నచ్చి అడుగుతం నడువు .. ఇయ్యల్ల నౌకరి కాగానే పెద్దోడయ్యాడా వీడు .? తల్లి దండ్రు లక్కర్లేకుంటయింద్రా .? భార్యను చక్కజేసుకోవద్దా ? కోడలుకు భర్త సరే కాని అత్తా మామలు మురికి మురికిగా కనబడుతున్నారా ? నాలుగు దులిపొస్తాం. నడువ్" అని రాజవ్వ రెక్కబట్టి లేపారు రమేష్‌తో వున్న యువకులు

"అద్దు బిడ్డ అద్దు మీరెవ్వలద్దు . ఆడిదివరకే బాధపడుతండు మందిల ఇజ్జతిపోతే ఆడు తట్టుకోడు అన్నెందు కాగం జెయ్యాలె . నాకు దూరంగున్నా ఆడు సుకంగుంటె అంతే సాలు ఆడిప్పుడుయింట్లగూడ లేడు . నేనే పొయ్యి దాంతొనె ఆఖరిసారిగ నాలుగు మాటలు సెప్పత్త .'' అని సంచి చేతిలోకి తీసుకొ కొడుకింటి దిక్కు నడుస్తుంది రాజవ్వ .

"బిడ్డా నా కొడుకు కడుపుల పడెదాకో తవుసు సేసిన. కడుపుల పడ్డంకో తవుసు సేసిన .. కనిపెంచుటానికో తవుసు సేసిన . సదివిచ్చు కుంటానికో తవుసు సేసిన ఆడు బుద్దిగ సదువుకొని పేరు కచ్చిందంతే-సాలు మాకు మి పైసలద్దు.. మి సంపాదనద్దు గి రెక్కల కట్టం సేసుకొనెట్లనో మా బతుకుతం కని నా కడుపు తీపి నాపుకునుడు నా నుంచి కాదు బిడ్డ నా కొడుకు కండ్లవడింది నేం బతుక ఎనుకట సావిత్రి పతిభిక్ష కావన్నని కోరిందట ఇయ్యల నేన్నిన్ను పుత్రభిక్ష కావన్నని కోరుతున్న బిడ్డ నేనింతకంటిక్కో నిన్నేం గొర నువ్వు మా ఇంటికచ్చి ఉండ నంటుండవు మేమిక్కడికత్తె నీ మానం పోతది పరువు పొడయి పోతది ఇగ నా కొడుకు నా కండ్ల వడుడెట్ల ? నెలకోసారన్న, పోనియ్యి రెన్నెల్లకోసారన్న నా కొడుకును నన్ను సూసుకోటానికి రానియ్యి కండ్ల నింద సూసుకోని ఒక్క పూటన్న, ఒక్క రోజన్న ఉంచుకోని పంపుత గీ సాయం మాత్తరం సేయి బిడ్డ నీకూ పిల్లలున్నరు, నాక్కడుపు కోత పెట్టకు బిడ్డ నీ కాళ్ళమీద పడుమన్న పడుత గీ ఒక్క సాయం సెయ్యిబిడ్డ " కోడలితో అనాల్సిన మాటలను పదే పదే మననం చేసుకుంటూ నడుస్తుందా పిచ్చి తల్లి రాజవ్వ ☐